

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

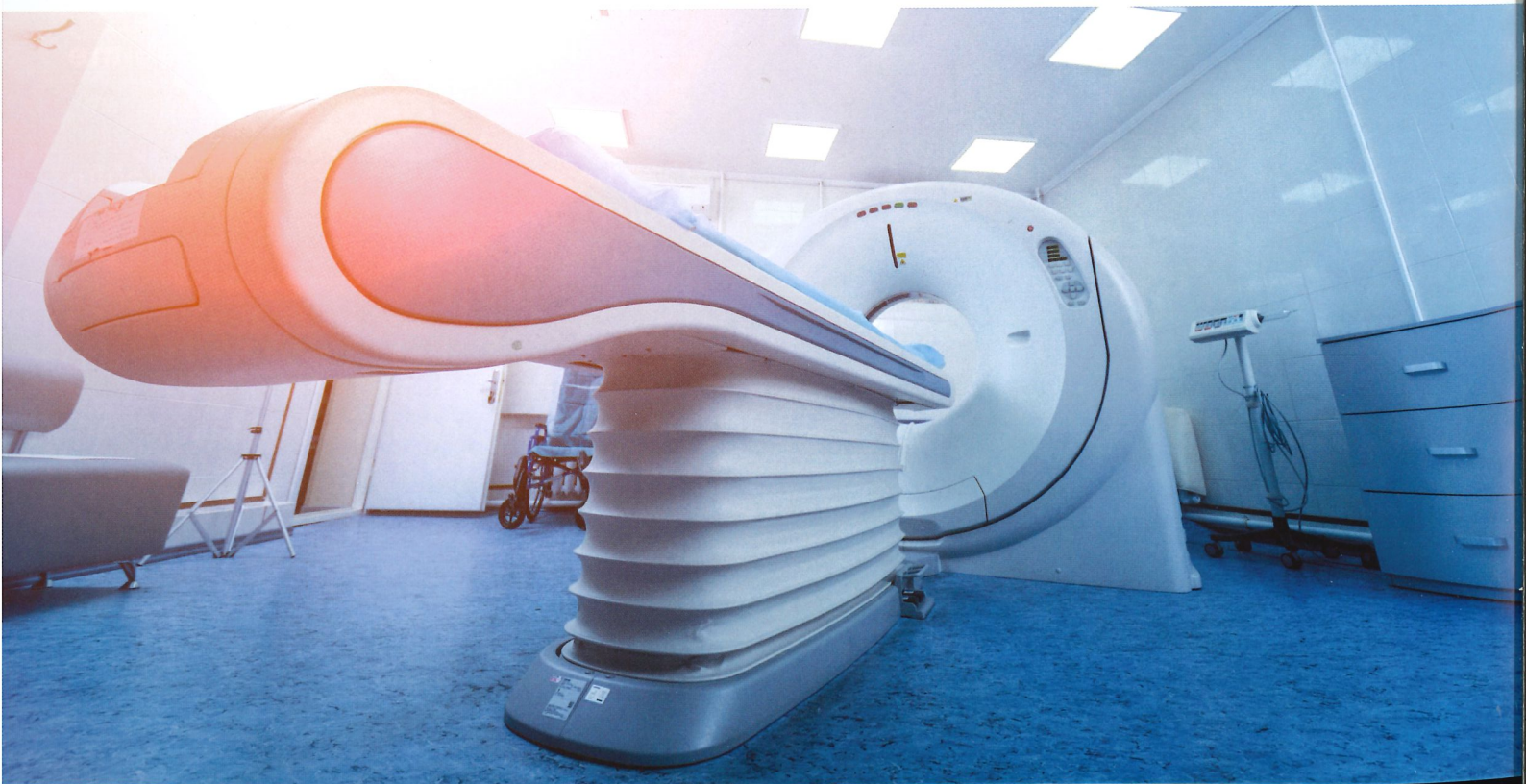
To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Säilä, T. (2021) Bioanalyttikko tietokonetomografiatutkimusten suorittajana. Bioanalyttikko, 2021:2, s. 26-28.

TEKSTI Tiina Säilä KUVA Adobe Stock

BIOANALYTIKKO TIETOKONE- TOMOGRAFIATUTKIMUSTEN SUORITTAJANA

Säteilylaki 859/2018 §115 2 mom.: ”*Toiminnanharjoittaja ja lääketieteellisestä altistuksesta vastaava lääkäri voi valtuuttaa asianmukaisen täydennyskoulutuksen saaneen isotooppikuvantamiseen perehtyneen muun terveydenhuollon ammattihenkilön kuin röntgenhoitajan suorittamaan isotooppilääketieteen yhdistelmälaitteella tehtävän ennalta määritellyn vakio-ohjelman mukaisen natiivitietokone-tomografiatutkimuksen, jos tutkimus on kiinteä osa isotooppikuvantamista.*”

Isotooppiyksiköissä työskentelee paljon bioanalytikoita / laboratoriohoitajia

Lähes 20 vuotta sitten toteutetussa opinnäytetyössä karotettiin isotooppilaboratorioissa työskentelevän hoitohenkilökunnan koulutusta (Säilä 2001). Vuosituhannen vaihteessa isotooppiyksiköissä työskenteli laboratorio-, röntgen- ja sairaanhoitajia, joista suurin ammattiryhmä oli laboratoriohoitajat (42 %). Hybridikuvantamisen myötä henkilöstörakenne on varmasti muuttunut, mutta siitä huolimatta isotooppilaboratorioissa työskentelee edelleen paljon hoitohenkilökuntaa, jonka peruskoulutukseen ei ole kuulunut tietokonetomografia- tai hybriditutkimusten perusteita.

Vuosien varrella Tampereen ammattikorkeakoulu on saanut lukuisia yhteydenottoja isotooppilaboratorioista, joiden henkilökunta on ollut halukas päivittämään tutkintonsa röntgenhoitajan tutkinnoksi, koska se olisi mahdollistanut myös tietokonetomografiatutkimusten tekemisen isotooppitutkimusten yhteydessä. Röntgenhoitajantutkinto on kuitenkin laaja eikä mitään ”pikakoulutusta” ole ollut mahdollista toteuttaa. Kolmen ja puolen vuoden täysipäiväinen opiskelu ei sen sijaan ole ollut monellekaan varteenotettava vaihtoehto.

Säteilylakiin on kirjattu, että muutkin kuin röntgenhoitajat voivat suorittaa natiivitietokonetomografiatutkimuksen isotooppitutkimuksen yhteydessä.

Uusimpaan säteilylakiin on nyt kirjattu, että muutkin kuin röntgenhoitajat voivat suorittaa ennalta määritellyn vakio-ohjelman mukaisen natiivitietokonetomografiatutkimuksen isotooppitutkimuksen yhteydessä, silloin kun he ovat saaneet sen tekemiseen asianmukaisen täydennyskoulutuksen. Toiminnan harjoittajan tai lääketieteellisestä altistuksesta vastaava lääkäri voi siis valtuuttaa bioanalyttikon tai sairaanhoitajankoulutuksen saaneen isotooppihoitajan tekemään näitä tutkimuksia.

Koulutuksella vastataan tarpeeseen

Tampereen ammattikorkeakoulu vastasi täydennyskoulutustarpeeseen järjestämällä hybridikuvantamisen perusteiden verkkokoulutuksen. Koulutus suunniteltiin niin, että se soveltuu isotooppikuvantamisessa työskenteleville laboratoriohoitajille, bioanalytikoille ja sairaanhoitajille. Sisällössä huomioitiin myös sellaiset röntgenhoitajat, jotka tarvitsevat kertausta tietokonetomografian hyödyntämisestä isotooppitutkimuksissa. Koulutukseen osallistui 29 isotooppihoitajaa (15 bioanalyttikkoa/ laboratoriohoitajaa, 6 sairaanhoitajaa ja 8 röntgenhoitajaa) ympäri Suomen.

Koulutus toteutettiin 4 opintopisteen laajuisena. Tallennettuja verkkoluentoja oli 38 tuntia. Sen lisäksi itsenäisiä tehtäviä ja verkkokeskustelua oli yhteensä 70 tuntia. Saadakseen kurssimerkinnän, oli opiskelijan suoritettava verkkotentti, jonka hyväksymisraja oli 50 %. Kaikki koulutuksen aloittaneet läpäisivät tentin, suoriutuivat tehtävistä ja osallistuivat todistuksen edellytyksenä olleeseen verkkokeskusteluun. Säteilysuojelukoulutukseksi kirjattiin laskennallisesti puolet kursista eli 2 op, 54 tuntia.

Kouluttajina toimivat isotooppilaboratorion sairaalafysikko, röntgenhoitajapohjaisia lehtoreita, isotooppilaboratoriossa työskentelevä röntgenhoitaja sekä hybridikuvantamiseen perehtynyt isotooppilääkäri. Koulutuksessa käsiteltiin uudistunutta säteilylainsäädäntöä, TT- ja hybridilaitetekniikkaa, annosoptimoinnin keinoja, TT-, PET-TT- ja SPECT-TT-tutkimuksia, topografista anatomiaa ja hybriditutkimusten lääketieteitä. Koulutettavien pyynnöstä myös varjoaineita käsiteltiin jonkin verran, vaikka varjoaineisuus oli jätetty tietoisesti pois, koska laki antaa mahdollisuuden vain natiivitutkimusten tekemiseen.

Palautekyselyssä osallistujia pyydettiin vastaamaan kahteen kysymykseen: mikä kurssilla oli parasta ja mitä muuttaisit. Palautteen perusteella koulutukselle oli todellakin tarvetta. Kaikki palautteet liittyen etätoteutukseen olivat positiivisia. Kun näin pienen kohderyhmän koulutus järjestetään verkkototeutuksena, saadaan kokoon riittävä määrä osallistujia, mikä on merkittävää koulutusorganisaation näkökulmasta. Osallistujien ja heidän työnantajien näkökulmasta arvioituna etätoteutus merkitsee taloudellista hyötyä, sillä osallistujille ei tule matka-, majoitus- eikä vapaapäiväkustannuksia. Koulutus järjestettiin niin (luennot klo 15.15-16.45), että toiminta työpisteillä häiriintyisi mahdollisimman vähän. Tästä tosin annettiin myös korjaavaa palautetta;

tunnit olisi haluttu työpäivän sisään, koska moni sai käyttää koulutukseen työaika. Toisaalta jotkut toivoivat myöhäisempää ajankohtaa.

Palautteessa nousi tasaisesti kaikkien luennoitsijoiden osuudet positiivisina asioina, mutta erityistä kiitosta saivat sairaalafysiikan luennot. TT-laitetekniikka oli useimmille täysin uutta, sillä osallistujien palauteen perusteella sitä ei käsitellä lainkaan sairaanhoitajan tai bioanalyytikon peruskoulutuksessa, vaikka bioanalyytikon koulutuksessa on isotooppitutkimusten opintojakso (ainakin TAMKissa). Myös TT- ja hybridikuvantamisen osuuksissa käytiin TT-tekniikan perusteita läpi. Palautteen mukaan saman asian käsittely eri ammattilaisten silmin olikin hedelmällistä.

Merkittävänä asiana koettiin myös keskustelualueella käyty ajatusten vaihto. Keskusteluissa osallistujat vertailivat eri sairaaloiden toimintatapoja ja käytäntöjä. Kehitysehdotuksena annettiin yhden kurssikerran toteuttaminen lähityöskentelynä, jotta osallistujien olisi mahdollista tavata ja vaihtaa kokemuksia liveinä.

Kurssin läpäiseminen ei itsessään ole tae sille, että muu terveydenhuollon ammattilainen kuin röntgenhoitaja saisi luvan suorittaa tietokonetomografiatutkimuksia osana isotooppitutkimusta. Kyse on viimekädessä toiminnanharjoittajan ja lääketieteellisestä altistuksesta vastaavan lääkärin valtuutuksesta, joka on mahdollinen asianmukaisen täydennyskoulutuksen saaneille isotooppikuvantamiseen perehtyneille bioanalytikoille/laboratoriohoitajille tai sairaanhoitajille. Tampereen ammattikorkeakoulu tarjoaa kyseistä koulutusta myös tulevaisuudessa, mikäli kentältä nousee sille edelleen tarve.

Tiina Säilä

Lehtori, Tampereen ammattikorkeakoulu

**KESÄ-
DUUNARI-
INFO**

TOUKO-ELOKUUSSA

**Kysy WhatsAppissa:
040 747 1571**

**Tai soita ma-pe klo 9-15:
0800 179 279**